

jetno ter kaže, da se je Vavpotič pričel zanimati tudi za značajne probleme.

Peter Žmitek je prišel kar s celo kolekcijo 46 števil. Same manjše stvari so razen „Naslade“. Žmitek je sicer tudi „Savan“, njegova pota pa z onimi ostalih „Savanov“ nimajo veliko skupnosti. Žmitek kaže silno pridnost in plocovitost. Ima oljnate slike in akvarele, poizkuša se v krajini, žanru, tihožitju in marinah. Razen čisto predmetnih stvari ima tudi nekaj impresionističnih. Trije glavni toni prevladujejo v njegovih slikah: sivomodri, rdečkasti in svetle impresije. V krajino Žmitek rad postavi kako figuro, kar dostikrat prav dobro izgleda, n. pr. „Ob Gradašici“, kjer sta pravzaprav figurici glavna stvar. Najboljši Žmitkov žanr je „V svojem kotičku“; mlada deklica s punčko v roki ob kolovratu sedi v skritem kotičku izbe. Kolorit, sivomodri, je vrlo ubran, tudi kompozicija ugaja, stvar ima dovolj zraka, kar je pri polsvetlobi zlasti težko zadeti. Izmed krajin prvači

IZBRUH ETNE: ŽAREČA LAVA SE POMIKA V DOLINO

„Pogled na Vič“, zimska krajina z zasneženo ravnjo, v ozadju vas. Po snegu je razlita rumenkasta svetloba, sneg je mehko slikan in cela slika ima dovolj življenja. „Koncem marca“ je subtilno občuten pejzaž, česar sicer pri Žmitku ni mnogokrat najti. Marljivo studirani sta krajini „Jesen“ in „Prvi sneg“, dva motiva iz okolice Rakovnika pri Ljubljani, obe sta precej risani. Izmed marin je v „stimungu“ prav lepa „V zavetju“, grupa malih ladjic, kjer je Žmitek dosegel izredno mehko. Slabe stvari so „V gaju“, kjer je znana figura iz slike „Čuvaj“, ki je bila na prvi razstavi in ki dela dolgočasen vtis, dalje „V parku“, po nepotrebnem zamegljena stvar brez vtisa, pravtako so medle in deloma detajlirane krajine „V Močilah“, „Robiček“ in „Poletni dan“. V „Gozdni tišini“ slikar ni obdržal vodne gladine v ravnotežju, tako da se zdi, da voda pada, mesto da bi stala, tudi refleksi drevja v vodi se mi zde premočni. Impresionistične marine kot n. pr. „Morski pojavi“ ali „Jadrnice“ niso tolike impresije, t. j. trenotni vtiski luči, kakor čisto navadne skice

nedovršenih slik. Žmitkovo tihožitje „Ribe“ se odlikuje po celotnem tonu. Večja kompozicija je „Naslada“, ki predstavlja podzemsko ječo, v kateri stoji krvnik, ki je pravkar odsekal ženski glavo ter se je privila iz trupa zelena kača — zloba, ki sika proti krvniku. Zraku v tej sliki ni oporekati, vendar pa, če je hotel slikar ravno „stimungo“ podzemske ječe podati, je potem to mnogo štafažo privlekel po nepotrebnem. Da se je Žmitek sicer s to sliko mnogo trudil, se vidi. Žal, da napravi celota precej naiven dojem. Žmitku tehnika ne dela mnogo težav, manjka mu pa onega, kar sem v začetku poudarjal, namreč intenzitete čuta, intenzitete izraza.

Edini kipar v pomladanski razstavi je Ivan Zajec. Zajec je bil v mali plastiki vedno boljši kot v monumentalni, da, dosegel je neko popolnost. „Kozakove sanje“ so prav poetično delo, polno finoče in tudi plastične interesantnosti. Kozak sedi na konju, v plašču zavit, sredi zime v samotni stepi, daleč od domačije. Izveden je v polni plastiki. Zadaj se vzdiguje iz stene nizek relief; v komaj znatnih črtah se vidi izba, kjer toguje za kozakom žena z malim detetom. Zajec je prevlekel to delo s sivkastim tonom, kar glede občutja dobro vpliva, če bi pa človek iskal le plastičnih efektov, bi bil naravni mavec morda boljši. Nippes stvarice: Japonec, Japonka, Parižanka, Bahantinja in dve vazi, so prijazni okraski. „Težaka“ sta dva moška akta, ki tiščita zadaj voz, na katerem je velik kamen. Figurici sta dobri, le za veliko težo, ki je na vozu, sta veliko prešibki, tako da cela plastika nima notranjega ravnotežja. Tri „Skice“ so male figuralne grupe, ki so v kompoziciji vse hvale vredne. „Slovenka“ je polihromiran doprnski kip Gorenjke v narodni noši, ki ima v obrazu dokaj izraza, v proporcijah pa se mi zdi glava malo majhna. Publiki busta silno ugaja.

V razstavi je najti, — da končam, — tudi nekaj umotvorov prve vrste, dočim stoji mnogo stvari na znatni višini. Nikdar naj bi naša

umetnost ne zašla z visoke poti, ki jo je, vsaj v najdovršenejših stvareh, nastopila. Naj bi kraljevala v nebeških oblakih rajša kot v sferah hladne proračunanosti!

Naj bi se pa žar njene lepote razlival tudi široko med vse ljudstvo. Če se bo kdaj, bo nemala zasluga Riharda Jakopiča, ki si steka s svojim paviljonom vedno večjih zaslug. V Jakopičevem paviljonu si ne lika občinstvo okusa le na živih umotvorih samih, paviljon bo postal z umetniškimi predavanji, ki jih je začel prirejati Jakopič, tudi neke vrste umetniška šola za širše občinstvo in zbirališče vseh ljubiteljev umetnosti. Za časa sedanje razstave je razlagal Žmitek opetovano večjemu krogu poslušalcev umotvore, kar naj se vrši tudi v prihodnje. Žmitek je spisal tudi za katalog članek „Umetnik in občinstvo“, v katerem je razložil mnogo umestnih misli in resnic glede umetnosti; članek je apliciran na naše razmere ter izkuša deloma odpraviti predsodke, ki so pri nas razširjeni, deloma izkuša širiti umevanje umetnosti. Naj bi bili članki stalno v katalogu.